

بررسی و تحلیل احساس امنیت روستاییان شهرستان زرنند

علیرضا دربان آستانه^۱، معین برزگرزاده زرنندی^۲، سید مهدی موسوی شهیدی^۳

از صفحه ۵۷ تا ۸۱

تاریخ دریافت: ۹۴/۳/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۴/۵/۷

چکیده

احساس امنیت به انعکاس روانی شهروندان از عوامل تهدیدکننده جرم بر می گردد و تاثیر شگرفی بر توسعه اقتصادی و اجتماعی و به خصوص انگیزه سرمایه گذاری و فعالیت های تولیدی در نواحی روستایی می گذارد. لذا این مطالعه با هدف ارزیابی و تحلیل احساس امنیت روستاییان شهرستان زرنند به اجرا در آمد. روش تحقیق این مطالعه، پیمایشی و داده های مورد نیاز ۲۰۰ نفر در ۲۵ روستای شهرستان زرنند در سال ۹۲ با استفاده از روش نمونه گیری طبقه بندی با انتساب متناسب گردآوری شد. روایی صوری پرسشنامه با کمک اساتید و کارشناسان مورد بررسی قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحاتی مورد تایید واقع شد. همچنین پایایی مقیاس سرمایه اجتماعی، احساس امنیت پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ مورد ارزیابی قرار گرفت که ضرایب محاسبه شده به ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۷۸ در حد خوب مورد تایید قرار گرفت. به منظور ارزیابی و تحلیل احساس امنیت از روش های آمار فضایی شامل آماره موران و G_i^* ، روش کریجینگ و برای تبیین متغیر وابسته از تحلیل های همبستگی دو متغیره استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد احساس امنیت روستاییان بعد جانی با میانگین ۲,۲۶ در سطح مناسبی است. همچنین بعد ناموسی با میانگین ۱,۹۷ معنی دار نیست و از طرف دیگر ابعاد مالی، اقتصادی و اجتماعی و شاخص کل به ترتیب با میانگین ۱,۶۶، ۱,۷۹، ۱,۷۳، ۱,۸۸ از نظر آماری کمتر از مقدار نظری و در سطح پایین است.

کلید واژه ها: احساس امنیت، احساس امنیت روستایی، سیستم اطلاعات جغرافیا، شهرستان زرنند

۱. عضو هیئت علمی گروه جغرافیا سیاسی - دانشگاه تهران - نویسنده مسئول. AstaneAli@ut.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران.

مقدمه

زندگی جمعی انسان از نیاز به امنیت^۱ سرچشمه می‌گیرد. امنیت از مفاهیم با اهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است که با رهایی از تهدید مرتبط است. بنابراین، هر آنچه یک تهدید را تشکیل می‌دهد، در حقیقت موضوع امنیت است و دارای دو جنبه است: ذهنی که مبتنی بر درک ارجاعی اهداف است و نسبی، زیرا هیچ فرد یا سیستمی در امنیت کامل به سر نمی‌برد (O'Neill, ۲۰۰۶: ۳۲۲).

امنیت به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان مطرح است. انسان همواره در تلاش برای تامین امنیت در زندگی خود بوده است، یکی از انگیزه‌های اصلی تشکیل حکومت‌ها نیز تامین امنیت بوده است، امنیت نخستین شرط برای زندگی انسان و سکونت در یک مکان است (کارگر و سرور، ۱۳۹۰: ۲۰۴). همانگونه که جامعه در گذر زمان از حالت ساده به حالت پیچیده و ناهمگن تغییر شکل داده است، امنیت هم از حالت محدود و خاص به حالت عام و پیچیده تغییر یافته است. امنیت بسته و امنیت گسترده، نمود امنیت قدیم و جدید هستند. دامنه و محتوای امنیت بسته، محدود و خاص است و امنیت گسترده، با گسترده‌گی زندگی آینده تعریف می‌شود و جلوه‌های مختلف زندگی انسانی را شامل می‌شود (نویدینیا، ۱۳۸۸: ۴۴).

امنیت مفهومی متشکل از دو بعد ذهنی و عینی است. از بعد عینی، امنیت اجتماعی به معنای ایجاد شرایط و موقعیت ایمن برای افراد جامعه و از بعد ذهنی، به معنای احساس امنیت^۲ می‌باشد. بر این اساس امنیت، ارتباط مستقیمی با ذهنیت و ادراک مردم دارد. اگر مردم جامعه‌ای احساس کنند که پدیده امنیت کمرنگ شده و یا کاهش یافته است، ممکن است در مرحله اول آن را فقط به عنوان یک واقعیت ذهنی تلقی کنند، اما در مرحله بعد و به نحو ناخودآگاه به عنوان پدیده‌ای بیرونی تجلی خواهد یافت (نبوی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۷). نیاز به امنیت پس از نیازهای فیزیولوژیکی انسان به عنوان یکی از ساختارهای اساسی و پایه‌ای تشکیل دهنده شخصیت فرد قلمداد می‌شود و تا زمانی که فرد در زندگی روزمره خود احساس امنیت نکند، هیچ پیشرفتی در طول ساختار شخصیتی خود نخواهد کرد (کلمن، ۱۳۷۷: ۸۰). الین می‌گوید: اگر مردم فضایی را به دلیل عدم راحتی و یا ترس استفاده نکنند، عرصه عمومی از بین رفته است. یکی از مهمترین عوامل تهدید کننده حضور مردم در فضاها عمومی، ترس یا احساس ناامنی است. ناامنی مکان‌ها و فضاها عمومی،

۱. Security

۲. Security Feeling

نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌کند (افتخاری، ۱۳۸۱: ۱۰). ترس و ناامنی در طی زمان تأثیرات مخرب و منفی بر کیفیت زندگی دارد و منجر به مراقبت و محافظت غیر ضروری مردم از خودشان شده و آن‌ها را از فعالیت‌های اجتماعی باز می‌دارد و سطح بی‌اعتمادی به دیگران را افزایش می‌دهد و در نهایت باعث کاهش و رکود کارکردهای اقتصادی و اجتماعی جامعه می‌شود (Deonges, ۲۰۰۰؛ ۵۹۷). احساس ناامنی^۱ هر دو، دو روی یک سکه هستند و هرگاه سخن از احساس امنیت می‌آید به مفهوم دیگر آن نیز اشاره می‌شود.

بنابراین، احساس ناامنی به طور مفهومی به واکنش احساسی ایجاد شده به وسیله جرم یا نمادهای مربوط به آن اشاره دارد. به معنای دقیق کلمه این امر از قضاوت‌ها، ارزش‌ها یا اقدامات رفتارها مجزا است (Gabriel & Greve, ۲۰۰۳). به عقیده بسیاری از کارشناسان، وجود احساس امنیت در جامعه مهم‌تر از وجود امنیت است؛ زیرا در جامعه‌ای ممکن است امنیت وجود داشته باشد اما در نتیجه فقدان احساس آن، هزینه بسیار زیادی باید صرف شود تا احساس امنیت به وجود بیاید. احساس امنیت را می‌توان نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع‌کننده و آرام بخش) افراد نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدها) در شرایط فعلی و آتی در حوزه امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یکپارچگی و امنیت سرزمین دانست. بر این اساس تا زمانی که از نظر فرد، امنیت در جامعه وجود نداشته باشد احساس امنیت نیز نخواهد کرد (نوروزی و فولادی، ۱۳۸۸: ۱۳۲ و حاجیانی، ۲۸: ۱۳۸۴) با توجه به مباحث فوق، ضرورت احساس امنیت در تمامی مناطق کشور مبرم به نظر می‌رسد. استان کرمان یکی از استان‌های جنوب شرقی کشور است که شهرستان زرنند در شمال این استان واقع شده است. روستاها به مثابه یک موقعیت زیستی که در بردارنده حجم متراکمی از افراد گوناگون است در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهند بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی ارزیابی شود. در این مطالعه سعی شده است احساس امنیت روستاییان شهرستان زرنند با استفاده از تکنیک‌های آمار فضایی مورد بررسی قرار گیرد و به منظور تقویت احساس امنیت، عوامل موثر بر آن شناسایی شود. بر این اساس هدف مطالعه حاضر ارزیابی و پهنه‌بندی احساس امنیت روستاییان شهرستان زرنند و بررسی عوامل موثر بر آن و

۱. Fear of Crimes

در نهایت شناسایی راهکارهای ارتقاء احساس امنیت روستاییان شهرستان زرنند است. سئوالات پژوهشی مطالعه حاضر عبارتند از:

۱. توزیع فضایی احساس امنیت روستاییان در شهرستان زرنند چگونه است؟
۲. مهمترین عوامل تاثیرگذار بر احساس ناامنی روستاییان در شهرستان زرنند کدامند؟

پیشینه تحقیق

مطالعات متعددی در زمینه احساس امنیت در ایران و جهان انجام شده است. عمده مطالعات انجام شده بیشتر به لحاظ جغرافیایی در شهرها و بر اساس جنسیت بر روی زنان صورت گرفته و مطالعات اندکی در زمینه احساس امنیت و یا امنیت در نواحی روستایی انجام شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. لایندستروم و همکاران در سال ۲۰۰۳ در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس ناامنی در محله اقدام نمودند. جمعیت آماری تحقیق را افراد ۲۰ تا ۸۰ سال شهر مالمو سوئد تشکیل می‌داد و حجم نمونه در آن ۵۶۰۰ نفر در نظر گرفته شد. میزان مشارکت در این پیمایش ۷۱ درصد بوده (به عبارتی ۷۱ درصد از افراد، پرسشنامه‌ها را پاسخ داده و برگرداندند). در این مطالعه، سرمایه اجتماعی با توجه به عوامل فردی و محله‌ای سنجیده شده و منظور از عوامل محلی، شرکت در انتخابات شهری بود. نتایج تحقیق نشان داد متغیرهای سرمایه اجتماعی، خصوصیات فردی پاسخگویان و مشارکت در انتخابات محلی، مهمترین عوامل تبیین کننده احساس امنیت جامعه آماری می‌باشد. (Lindstrom et al, ۲۰۰۳)

لیتل و همکارانش در سال ۲۰۰۵ در مطالعه‌ای تحت عنوان احساس امنیت زنان: چشم‌انداز روستایی، به بررسی احساس امنیت زنان در چهار روستا در کشورهای انگلستان و نیوزیلند پرداختند. جامعه آماری تحقیق ۶۵۰ نفر بود. پاسخگویان در سه مکان زنان خانه‌دار (در خانه)، زنان حاضر در فضای عمومی و زنان شاغل (محل کار) مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج این مطالعه نشان داد در طراحی فضای عمومی باید به امنیت کالبدی، دوستانه بودن فضا و کالبد توجه بیشتر شود تا زنان روستایی در چنین کالبدی احساس امنیت نمایند (Little et al, ۲۰۰۵; ۱۵۱-۱۶۳).

کاراکوس و همکاران در سال ۲۰۱۰ در مطالعه‌ای تحت عنوان ترس از وقوع جرم در بین شهروندان ترکیه، سعی در تبیین عوامل موثر بر احساس امنیت شهروندان نمودند. جامعه آماری تحقیق ۶۷۱۳ نفر از شهروندان شهری و روستایی ترکیه بود که به صورت تصادفی انتخاب شد. نتایج تحقیق نشان داد بین احساس امنیت و متغیرهای سن، تحصیلات، مالکیت خانه، رضایت از همسایگان، اجرای قانون ارتباط

مثبت و با متغیرهای جنسیت، درآمد، قربانی جرم بودن، سکونت در شهر ارتباط منفی مشاهده شد (Karakus, 2010; 174-184).

شام و همکارانش در مطالعه‌ای به بررسی لکه‌های داغ منطقه جرم جنایت شهری برای زنان مسافر در سه ناحیه شهری جزیره پنانگ مالزی پرداختند. در این مطالعه احساس امنیت زنان در مسیر استفاده از اتوبوس‌های شهری مورد بررسی قرار گرفت. در این مطالعه نظر زنانی که از اتوبوس استفاده می‌کردند در مورد شاخص‌های سرویس‌های حمل و نقل مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نظر پاسخگویان به ترتیب امنیت، به موقع بودن، راحتی و زیرساخت‌های ایستگاه مهم‌ترین موارد ذکر شده بودند. همچنین نتایج تحقیق نشان داد ۱۰ درصد پاسخگویان تا کنون قربانی جنایت، ۱۷/۹ درصد شاهد جنایت و ۵۱/۶ درصد هم قربانی و هم شاهد جنایت در محدوده مورد بررسی بوده‌اند (Sham, 2012; 417-426).

پیرسون و بریتزک در سال ۲۰۱۴ به بررسی روابط بین ترس از وقوع جرم و عوامل محیطی-کالبدی و خصوصیات فردی افراد در نیوزلند پرداختند. برای گردآوری داده‌ها از داده‌های سرشماری و داده‌های پلیس استفاده شد. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد، بین متغیر وابسته (ترس از وقوع جرم) و جنسیت زن، تجربه قبلی جرم، و احساس محرومیت ارتباط مثبت و با متغیرهای کیفیت شغل، مدت اقامت در محله و سن ارتباط منفی مشاهده شد (Pearson & Breetzke, 2014; 288).

نوروزی و سپهر در سال ۱۳۸۸، پژوهشی با عنوان بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹۱۵ شهر تهران و عوامل اجتماعی موثر بر آن را مورد بررسی قرار دادند و در نهایت به این نتیجه رسیدند که متغیرهای احساس امنیت محل سکونت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی و احساس نظم اجتماعی، تاثیر مستقیم و متغیر پایبندی مذهبی، تاثیر معکوسی بر احساس امنیت اجتماعی زنان دارد.

صادقیان نیز در سال ۱۳۸۸، پژوهشی با عنوان نقش کارکرد رسانه‌ها در امنیت ملی و عمومی نشان می‌دهد که مهم‌ترین عامل تقویت کننده امنیت اجتماعی و ملی، رسانه‌ها هستند و برای تقویت این دو وجه از امنیت باید به تقویت رسانه‌ها پرداخت.

حسین زاده در سال ۱۳۸۹ عوامل اجتماعی و سیاسی بر احساس امنیت شهروندان ایلام را مورد بررسی قرار داد و در نهایت به این نتیجه رسید که متغیر اعتماد اجتماعی متغیری است که با هر سه بعد متغیر وابسته همبستگی دارد علاوه بر این بین بزه‌دیدگی مستقیم و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

بیات و همکاران در سال ۱۳۸۹ در پژوهشی با عنوان فرا تحلیل مطالعات مربوط به

احساس امنیت اجتماعی را مورد بررسی قرار داد و در نهایت به این نتیجه رسید که از بین متغیرهای موثر بر احساس امنیت، متغیرهایی هم چون طراحی محیطی، تجربه غیر مستقیم از جرم، عملکرد رسانه و احساس محرومیت نسبی در تمام تحقیقات به کار رفته دارای رابطه معنی داری با احساس امنیت اجتماعی بوده است.

زیاری در سال ۱۳۹۰ در پژوهشی با عنوان تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی را در شهرستان کوهدشت مورد بررسی قرار داد و در نهایت به این نتیجه رسید که از لحاظ احساس امنیت عمومی تفاوت معنی داری بین شهر و روستا مشاهده نمی شود ولی از لحاظ ترس از فضاهای شهری و روستایی، تفاوت بین شهر و روستا معنی دار است.

قدرتی و همکاران در سال ۱۳۹۱ در پژوهشی تحت عنوان احساس امنیت اجتماعی و تعیین کننده های اجتماعی و اقتصادی آن را در شهر سبزوار مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق او نشان داد مردان، متولدین روستا، افراد با تحصیلات پایین تر، افرادی که احساس عدالت اجتماعی بیشتری دارند افرادی هستند که احساس امنیت بالاتری دارند.

محمدی و همکاران نیز در سال ۱۳۹۱ در پژوهش خود ارتباط معنی داری بین احساس امنیت اجتماعی و کیفیت زندگی زنان کرمانشاه و علی اصغر احسانی فرد در سال ۱۳۹۲ در مقاله ای با عنوان ارزیابی میزان احساس امنیت شهروندان در شهرهای جدید اشتهاارد ارتباط معنی داری بین احساس امنیت و شاخص هایی همچون سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه ها، نقش نیروی انتظامی، پایگاه اجتماعی افراد مشاهده نمودند.

مبانی نظری تحقیق

امنیت

مفهوم امنیت یک مفهوم هنجاری می باشد که با توسعه و رفاه اجتماعی هم معنا شده و ملاک مناسبی در هدایت اجتماعی محسوب می شود (Gunter, Brauch & Bogardi, ۲۰۰۵: ۷-۸). این مفهوم از یک سو با جرم و از سوی دیگر با مفهوم بزه دیده و ترس از بزه دیده واقع شدن، ارتباط پیدا می کند. همچنین می بایست میان ترس و خطر، یا احساس امنیت کردن و در امان بودن تفاوت قائل شد (Carmona, ۲۰۰۳، ۱۱۹-۱۲۰). از منظر جامعه شناسی، سطوح متعددی برای امنیت در نظر گرفته شده است که مهم ترین آن امنیت در سطح خرد و کلان است. دسته اول تعاریفی هستند که بر تهدید هویت جمعی تاکید دارند. دسته دوم، امنیت را

به عنوان فقدان هراس از ویرانی و تهدید ارزش های جامعه می دانند. اگر امنیت را شامل تمهیداتی برای حفظ زندگی اعضای جامعه و سپس حفظ راه و روش زندگی آنان بدانیم، بنابراین می توان امنیت را رفع تهدید از عنصر اتصال دهنده اعضای جامعه به یکدیگر در نظر گرفت (رجبی پور، ۱۳۸۴: ۹۳). با توجه به بحث محوری امنیت و ارتباط مستقیم آن با ساختار اقتصادی-اجتماعی جامعه می توان از دو منظر آن را مورد تحلیل قرار داد.

بوزان^۱ امنیت اجتماعات بشری را به پنج مقوله تقسیم می کند: امنیت نظامی، امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی و امنیت زیست محیطی. به طور کلی، امنیت نظامی به آثار متقابل توانایی های تهاجمی و دفاعی مسلحانه دولت ها و نیز برداشت آن ها از مقاصد یکدیگر مربوط است و از این رو به طور سنتی بیشترین اولویت را در مفاهیم امنیت کسب می کند. امنیت سیاسی ناظر بر ثبات سازمانی دولت ها، نظام های حکومتی و ایدئولوژی است که به آن ها مشروعیت می بخشد. امنیت اقتصادی یعنی دسترسی به منابع مالی و بازارهای لازم برای حفظ سطوح قابل قبولی از رفاه و قدرت دولت. امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب و هویت ملی با شرایط قابل قبول از تحول مربوط است در واقع از نظر بوزان این بعد از امنیت به حفظ مجموعه ویژگی هایی ارجاع داده می شود که بر مبنای آن افراد خود را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می کنند. امنیت زیست محیطی ناظر است بر حفظ محیط جهانی به عنوان سیستم پیشستیانی ضروری که تمام حیات بشری بدان متکی است. این پنج بخش جدا از یکدیگر عمل نمی کنند. هر یک از آن ها دارای کانون مهمی در درون مسئله امنیت و روشی برای تنظیم اولویت ها بوده و از طریق ارتباطات قوی به یکدیگر متصل هستند (بوزان، ۱۳۷۸: ۳۴).

نظریه ها و مدل های کاهش احساس امنیت (ترس از جرم)

امروزه در راستای ایجاد احساس امنیت و کاهش ترس از وقوع جرم نظریه های متعددی ارائه شده است. شم و همکارانش مدلی مشتمل بر چهار راهبرد در جهت ارتقاء احساس امنیت فردی ارائه کردند. راهبردهای مد نظر آنها به شرح زیر می باشد (sham et al, ۲۰۱۳, ۴۹۸: ۱): طراحی محیط شهری: با توجه به قرار داشتن زنان در برابر گروه های آسیب زنده (مخرب) بویژه در برابر جنایات روزمره، لذا توجه فوری به ویژه در مورد تخصیص را نیازمند می داند و طراحی ساختاری برای کمک به فعالیت های گردشگری را لازم می سازد، ۲) ممانعت از جرم از طریق

۱. Barry Buzan

طراحی محیطی: اعتقاد بر این است از طریق این تئوری، جرم باید کاسته (مانعت) گردد بوسیله استفاده از طراحی مناسب محیطی و تجزیه و تحلیل راهنمای عملی برای طراحی محیطی به عمل آید، ۳) سیاست‌های طراحی عملیاتی محیطی: بر اساس دپارتمان حمل و نقل ایالت متحده امریکا، توسعه پایدار به عنوان توسعه عمومی می‌بایست به بهبود کیفیت خدمات، استاندارد زندگی، کیفیت زندگی و به صورت همزمان به بهبود محیط طبیعی و هماهنگی فرهنگ محلی و تاریخی کمک کند. بر این اساس می‌تواند به توسعه پایدار در طراحی ساختاری دست یابد، ۴) سیاست ارائه خدمات: همانند خدمات حمل و نقل برای کاهش جرم در بین مسافران زن (sham et al, ۲۰۱۳, ۴۹۸).

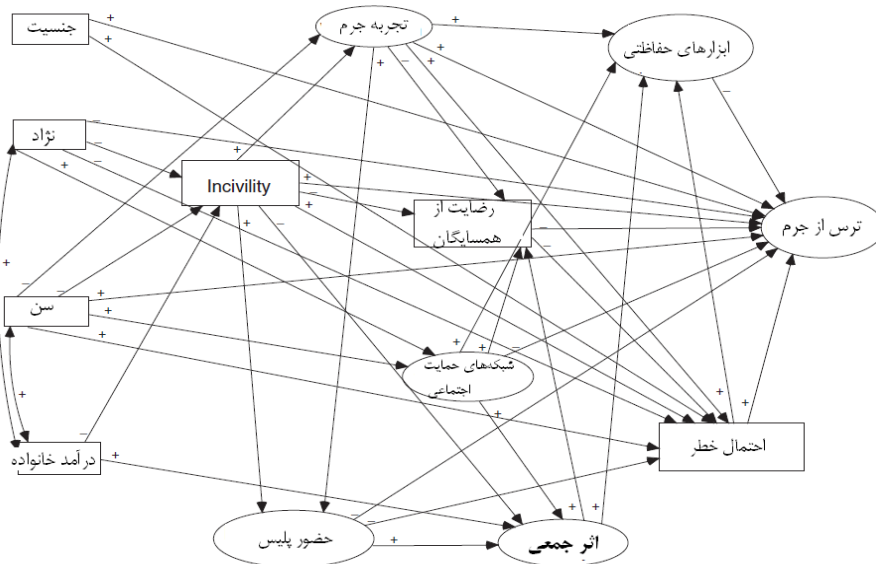
دورکیم به کارگیری اجبار و خشونت را نوعی ناامنی فرض کرده و اعتقاد دارد که وجود رابطه ناعادلانه نافی امنیت اجتماعی است و اگر امنیت را برای شهروندان ایجاد کند مدت زمانی طول نخواهد کشید که ناامنی همه اجتماع را فرا می‌گیرد. او معتقد است با عقلانی شدن وجدان جمعی در برابر توسعه محدودیت و مانع کمتری ایجاد می‌شود (دورکیم، ۱۳۸۱: ۲۷۱). به نظر او در جامعه‌ی مبتنی بر همبستگی، امنیت فردی و امنیت اجتماعی یکی است و این دو تابعی مشترک هستند (آرون ریمون، ۱۳۷۰: ۳۴۹). به نظر می‌رسد امنیت بر اساس نظریه دورکیم در دو لایه عمقی و سطحی قابل تقسیم باشد. امنیت عمقی مبتنی بر حساسیت مشترک است و تخطی از آن، حیات جمعی را به مخاطره می‌افکند. چون جامعه در صدد حفظ امنیت جمعی است به شدت با هرگونه ناامنی و تهدیدات مجرمانه مقابله می‌کند و سلامت می‌ماند. در واقع احساسات جمعی در اجتماع عمیق پایدارتر است و امنیتی که به همراه دارد منتج از تمایز اجتماعی افراد در نظر گرفته می‌شود (امانت، ۱۳۹۰: ۱۵۲). بر اساس بینش دورکیم امنیت عمومی معلول یا مظهر امنیت‌های فردی نیست. زیرا همبستگی اجتماعی معلول همبستگی‌های فردی قلمداد نمی‌شود. همبستگی اجتماعی مبتنی بر احساس‌های افراد منفرد نیست. بدین لحاظ امنیت عمومی همان همبستگی جمعی مبتنی بر وجدان‌ها و احساسات مشترک است. به نظر می‌رسد او معتقد باشد امنیت عمومی چون مبتنی بر وجدان جمعی است، در همه محدوده یک اجتماعی - مثل یک اجتماع روستایی - یکسان است. بهر حال منشاء امنیت، گروه است و نه فرد و هرچه میزان قدرت و شدت وجدان جمعی افزایش یابد، سطح امنیت عمومی توسعه می‌یابد (دورکیم، ۱۳۸۱: ۷۲ تا ۷۶).

جدول شماره ۱: ابعاد و ماهیت امنیت جوامع از نظر امیل دورکیم

ماهیت همبستگی در جامعه	لایه های امنیت	نظم	ماهیت امنیت	همبستگی
مکانیکی	عمقی (معطوف به عاطفه)	آرامی - منطقی	وحدتی	نظم مبتنی بر هم شکلی و تمایزی بدون آزادی های فردی
		هنجاری	تعاونی	نظم ایجابی مبتنی بر قراردادهای همکاری
ارگانیکی	سطحی (معطوف به عقلانیت)	قانونی	رقابتی	نظم قراردادی در شرایط عادلانه با حداکثر آزادی های فردی
		بی سامان	تضادی	قراردادهایی متأثر از عوامل بیرونی ناعادلانه با آزادی لجام گسیخته

امیل دورکیم، ۱۳۸۱

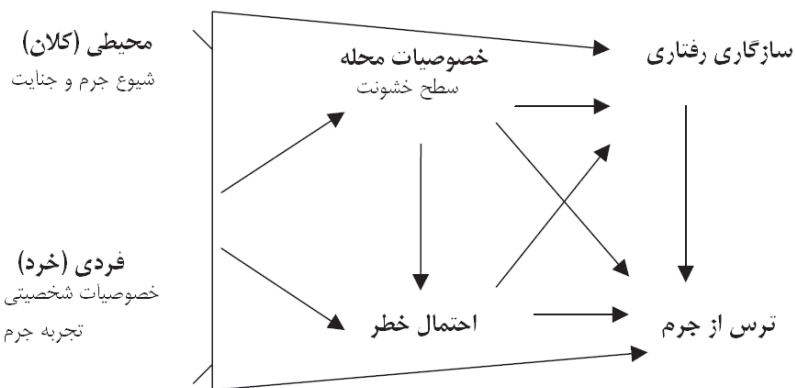
فرگوسن و میندل^۱ (۲۰۰۶) احساس امنیت (ترس از جرم) را متأثر از عوامل مختلفی از جمله ابزارهای حفاظتی، احتمال خطر، رضایت از اطرافیان، شبکه های اجتماعی، اثر جمعی، تجربه جرم و خصوصیات فردی خانواده می دانند به اعتقاد آنها این عوامل براساس روابط مندرج در مدل زیر با هم در تعاملند.

Ferguson and Mindel, ۶; ۲۰۰۶

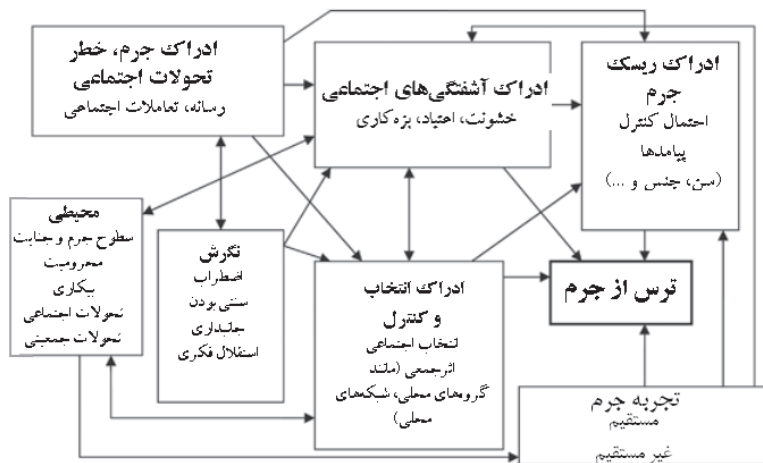
۱. Kristin M. Ferguson and Charles H. Mindel

ویتورد براساس مطالعه انجام شده با در سطح محلات انگلیس مدل خود را برای تبیین ترس از جرم معرفی کرد. براساس مدل او پنج عامل کلیدی شامل عوامل محیطی، خصوصیات فردی، خصوصیات محله، احتمال خطر و سازگاری رفتاری در شکل گیری احساس امنیت (ترم از جرم) موثرند (Whitworth, ۲۰۱۲; ۵۰).

Whitworth, ۵۰; ۲۰۱۲

فارال و همکاران^۱ در طراحی مدل خود، ترس از جرم را منتج از هفت عامل کلیدی شامل ادراک جرم، عوامل محیطی، نگرش فردی، ادراک انتخاب و کنترل، ادراک آشننگی های اجتماعی، ادراک ریسک جرم و در نهایت تجربه جرم معرفی کردند (Farral et al, ۲۰۰۷; ۲۳).

Farral et al, ۲۳; ۲۰۰۷

۱. Stephen Farral, Emily Gray and Jonathan Jackson

احساس امنیت و ابعاد آن

ترس از وقوع جرم و احساس ناامنی یکی از پدیده‌هایی است که از ابتدای زندگی بشر با او همراه بوده است و به موضوع مطالعه بسیاری از محققان تبدیل شده است. بدون شک، مقوله امنیت پیش نیاز لازم برای حیات هر نظام سیاسی و اجتماعی است و دولت‌ها وقت امکانات وسیعی را برای تامین آن صرف می‌کنند. مقوله امنیت به مثابه یک آرمان و واقعیت، به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است و در نهایت برآیند مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین اجزاء مختلف نظام اجتماعی است (Alkimim et al, ۲۰۱۳; ۱۲۴).

احساس امنیت به احساس روانی شهروندان از عوامل تهدیدکننده جرم بر می‌گردد و ممکن است میزان احساس ناامنی فرد با واقعیت خارجی میزان عوامل تهدیدکننده مطابقت نداشته باشد یا بر عکس، متناسب با میزان و اثر عوامل تهدیدکننده، میزان احساس ناامنی فرد نیز در نوسان باشد. بنابراین در جامعه‌ای که امنیت وجود دارد، ضرورتاً احساس امنیت ممکن است وجود نداشته باشد، چرا که احساس امنیت از عواملی مانند ذهنیت مردم از جامعه مورد مطالعه نشئت می‌گیرد (Abdullahb, ۲۰۱۲; ۶۴).

در برخی منابع به جای عبارت احساس امنیت از اصطلاح ترس از وقوع جرم نیز استفاده می‌شود که از نظر معنایی با اصطلاح احساس محرومیت یکسان است و معمولاً با عباراتی مانند «هنگام پیاده‌وری به تنهایی در شب در محله خود چقدر احساس امنیت می‌کنید» سنجیده می‌شود (Hinkle, ۲۰۱۲; ۳).

احساس امنیت، موجب اعتماد به نفس شهروندان می‌شود و در نتیجه این سرمایه انسانی، قادر خواهد بود در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش شایسته‌ای را ایفا نماید. در همین حال احساس امنیت در شهروندان موجب اعتماد به کارگزاران نظام شده و امکان مشارکت هر چه بیشتر آنان را برای کمک به ایجاد امنیت فراهم خواهد کرد. متقابلاً کاهش احساس امنیت باعث بی‌اعتمادی، رواج بدبینی، شایعه و عدم مشارکت و همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور شده و این روند بستر مناسبی برای آشفتگی اجتماعی و تهدید امنیت داخلی خواهد شد (رجبی پور، ۱۳۸۴: Scheider, ۱۰۲, ۲۰۰۳; ۳۶۳).

برای احساس امنیت، در مطالعات مختلف ابعاد و مولفه‌های متعددی تعریف شده است. دلاور و جهانتاب، ابعاد احساس امنیت را شامل چهار بعد «احساس امنیت جانی»، «احساس امنیت اقتصادی (فردی و عمومی)»، «احساس امنیت ناموسی» و «احساس امنیت اجتماعی» معرفی می‌کنند (دلاور، جهانتاب، ۱۳۹۰; ۸۰). جمالی

و شایگان در مطالعه خود برای ارزیابی احساس امنیت از سه شاخص احساس امنیت جانی، احساس امنیت مالی و احساس امنیت عاطفی استفاده کردند (جمالی و شایگان، ۱۳۹۰؛ ۱۰۴). حسنونند نیز برای سنجش احساس امنیت از سه شاخص احساس امنیت مالی، جانی و اجتماعی استفاده نمود (حسونند، ۱۳۹۰؛ ۷۰). در مجموع در اغلب مطالعات سه بعد احساس امنیت اجتماعی، اقتصادی و جانی مورد توجه قرار گرفته است.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی، از نظر میزان کنترل متغیرها، توصیفی و از بعد روش اجرا پیمایشی و واحد آماری تحقیق، کلیه روستاهای دارای سکنه دائم شهرستان زرنند است. جامعه آماری تحقیق نیز روستائیان بزرگسال (بالای ۱۸ سال) این شهرستان می باشد. براساس آمار سرشماری سال ۱۳۹۰، جمعیت روستایی این شهرستان ۵۱،۱۵۷ نفر و ۱۲،۶۹۴ خانوار است. و جمعیت بالای ۱۸ سال روستایی شهرستان براساس آمار سرشماری ۲۶۸۷۰ نفر برآورد شد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۱). براین اساس با استفاده از آمار کوکران حجم نمونه به شرح زیر محاسبه گردید:

$$\text{حجم نمونه} = \frac{N(t \times s)^2}{Nd^2 + (t \times s)^2} = \frac{26870(1.96 \times 139.1)^2}{26870 \times 20^2 + (1.96 \times 139.1)^2} = 184.54$$

به منظور افزایش دقت، حجم نمونه به ۲۰۰ نفر افزایش یافت. به منظور انتخاب نمونه برآورد شده از روش نمونه گیری طبقه بندی با انتساب متناسب^۱ استفاده شد. براین اساس هر دو بخش براساس تعداد روستا و جمعیت در مجموع ۲۵ روستا به صورت تصادفی انتخاب و از روستا متناسب با جمعیت حجم نمونه انتخاب شد.

ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه پرسشنامه به صورت سئوالات بسته و نیمه باز است. پرسشنامه طراحی شده شامل پنج بخش اطلاعات فردی پاسخگویان، کارکردهای اداری روستا (به منظور سطح بندی برخورداری روستاها)، سرمایه اجتماعی، انسجام اجتماعی و احساس امنیت و رضایت از عملکرد پاسگاه نیروی انتظامی و رسانه های رادیویی و تلویزیونی بود که سئوالات در قالب طیف لیکرت و به صورت پنج گزینه ای طراحی شد. متغیر وابسته (احساس امنیت) در سه بعد احساس امنیت اجتماعی، مالی و جانی با استفاده از سه گویه در طیف لیکرت مورد ارزیابی قرار گرفت. همچنین به منظور تحلیل های آمار فضایی از نقشه های مرقوم شده طرح آمایش سرزمین استان در نرم افزار ARC GIS استفاده شد.

۱. Proportional allocation

روایی صورتی پرسشنامه با کمک اساتید و یک مرحله پیش آزمون مورد بررسی قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحاتی مورد تایید واقع شد. همچنین پایایی مقیاس سرمایه اجتماعی، احساس امنیت پرسشنامه با استفاده از آزمون کرونباخ آلفا در نرم افزار spss مورد ارزیابی قرار گرفت که ضرایب محاسبه شده به ترتیب ۰/۷۳ و ۰/۷۵ در حد خوب مورد تایید قرار گرفت.

به منظور پهنه بندی فضایی احساس امنیت و انجام تحلیل های فضایی، اطلاعات گردآوری شده به نرم افزار Arc GIS منتقل شد. همچنین تحلیل های همبستگی و رگرسیون در محیط SPSS صورت گرفت.

در این مطالعه به منظور شناسایی خوشه های مطلوب و نامطلوب و سطح بندی فضایی احساس امنیت اجتماعی از آمار استفاده شد. مقدار برای هر نقطه یا ناحیه مشخص می کند که آیا نقطه مورد نظر به صورت معناداری از نظر آماری در کنار سایر نقاط که همگی دارای مقادیر بالاتر (برای مقادیر مثبت) یا پایین تر (برای مقادیر منفی) از میانگین هستند، قرار دارد یا خیر (متکان و همکاران، ۱۳۸۸؛ ۹). گتیس و اُرد^۱ آماره را برای شناسایی خوشه های محلی که در آنها نواحی با مقادیر مشابه یا پایین تر از میانگین در کنار یکدیگر قرار گرفته اند مطابق رابطه زیر معرفی نمودند که در نرم افزار Arc Gis تحت عنوان تحت لکه های داغ^۲ صورت می گیرد:

$$G_i^* = \frac{\sum_{j=1}^n w_{ij} x_j - \bar{X} \sum_{j=1}^n w_{ij}}{\sqrt{\frac{n \sum_{j=1}^n w_{ij}^2 - \left(\sum_{j=1}^n w_{ij} \right)^2}{n-1}}}$$

که در آن مقدار شاخص Getis برای پلیگون نام، s انحراف معیار مقادیر نواحی، n تعداد نمونه ها، مقدار متغیر در ناحیه z، میانگین متغیر در کلیه نواحی و وزن به کار رفته برای مقایسه دو ناحیه i و j است.

به منظور تبیین عوامل موثر بر احساس امنیت، با توجه به حجم زیاد متغیرهای احتمالی اثرگذار بر متغیر وابسته، محاسبات آماری در دو گام صورت گرفت. در گام اول روابط و همبستگی های دو گانه بین متغیر وابسته و عوامل احتمالی اثرگذار مورد بررسی قرار گرفت و متغیرهای دارای ضریب همبستگی معنی دار در سطح پنج و یک درصد شناسایی و غربال شد. به منظور بررسی ارتباط عوامل مرتبط با احساس امنیت از ضرایب پیرسون، اسپیرمن و کای اسکوئر متناسب با مقیاس متغیرها استفاده

۱. Getis and Ord

۲. Hot Spot

شد و در گام بعد با استفاده از رگرسیون چندگانه، تاثیر متغیرهای غربال شده بر متغیر وابسته مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌های تحقیق

❖ خصوصیات فردی پاسخگویان

نتایج تحقیق نشان می‌دهد میانگین سنی پاسخگویان ۳۶٫۸ سال و کمینه سنی بین ۲۰ و بیشینه آن ۸۰ سال می‌باشد. همچنین از نظر جنسیت ۳۳ درصد پاسخگویان زن و ۶۷ درصد آنها مرد می‌باشد. یکی دیگر از موضوعات مورد بررسی درصد بومی بودن پاسخگویان می‌باشد که نتایج تحقیق نشان داد ۹۰ درصد روستاییان مورد مطالعه بومی و اهل روستای محل سکونت خود هستند و تنها ۱۰ درصد از آنها از روستاها یا شهرهای دیگر مهاجرت کرده‌اند و بومی روستا محسوب نمی‌شوند. نتایج بررسی سطح تحصیلات روستاییان نیز نشان می‌دهد ۱۵٫۲ درصد از پاسخگویان بی‌سواد، ۱۵٫۲ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۷٫۲ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۳۸٫۴ درصد تحصیلات متوسط و ۱۴٫۸ درصد دارای تحصیلات آکادمیک (لیسانس به بالا) می‌باشند.

❖ توصیف احساس امنیت

نتایج ارزیابی احساس امنیت روستاییان در ابعاد مورد مطالعه در جدول ۲ درج شده است. نتایج مربوط به میانگین احساس امنیت در ابعاد مختلف حاکی از آن است که بیشترین احساس امنیت مربوط به بعد جانی با مقدار ۲٫۲۶ (در دامنه صفر تا ۴) می‌باشد. همچنین نتایج آزمون t تک نمونه در این خصوص نشان می‌دهد آزمون در سطح ۹۹ درصد معنی دار است و به عبارت دیگر می‌توان گفت به اعتقاد روستاییان سطح احساس امنیت در بعد جانی متوسط به بالا است و از این نظر روستاییان احساس امنیت خوبی دارند.

بعد از احساس امنیت جانی، بهترین وضعیت مربوط به احساس امنیت ناموسی با میانگین ۱٫۹۸، اقتصادی با میانگین ۱٫۸، اجتماعی با میانگین ۱٫۷۳ و مالی با میانگین ۱٫۶۶ می‌باشد.

جدول شماره ۲: میانگین و توزیع درصدی وضعیت احساس امنیت روستاییان مورد مطالعه

ابعاد	میانگین (۰ تا ۴)	درصد				
		خیلی بد	بد	متوسط	خوب	خیلی خوب
جانی	۲,۲۶	۲	۱۶	۳۸	۴۰	۴
مالی	۱,۶۶	۱۷	۳۱	۳۵	۱۶	۱
اقتصادی	۱,۸۰	۵	۳۴	۴۸	۱۱	۲
ناموسی	۱,۹۸	۶	۱۹	۵۱	۲۱	۳
اجتماعی	۱,۷۳	۱۲	۳۹	۴۰	۶	۳
کل	۱,۸۹	۱	۲۵	۵۹	۱۴	۱

جدول شماره ۳: نتایج آزمون t تک نمونه برای ارزیابی احساس امنیت در ابعاد مختلف

مقدار نظری = ۲,۱						ابعاد	
۹۵ درصد فاصله اطمینان	اختلاف میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	t			
					پایین تر		بالا تر
۰,۳۲۵۴	۰,۱۶۲۸۶	۰,۰۵	۹۹	۱,۹۸۹	۰,۰۰۰۴	جانی	
۰,۲۵۳۹-	۰,۰۴۴-	۰	۹۹	۴,۶۹۲-	۰,۶۲۶۱-	مالی	
۰,۱۶۳۱-	۰,۳۰۲۵-	۰	۹۹	۴,۳۰۷-	۰,۴۴۱۹-	اقتصادی	
۰,۰۴۲۳	۰,۱۲۳۳۳-	۰,۱۴۳	۹۹	۱,۶۷۸-	۰,۲۸۸۹-	ناموسی	
۰,۲۰۸۳-	۰,۳۷-	۰	۹۹	۴,۵۴۲-	۰,۵۳۱۷-	اجتماعی	
۰,۰۹۸۱-	۰,۲۱۴۶-	۰	۹۹	۳,۶۵۷-	۰,۳۳۱-	کل	

تبيين احساس امنیت

در بررسی منابع و پیشینه تحقیق و نیز مدل مفهومی تحقیق چهار عامل عمده تاثیرگذار بر تغییرات احساس امنیت شناسایی شد که در این بخش مدل مفهومی براساس داده‌های تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفت. در مجموع تبیین متغیر وابسته در دو گام به صورت زیر انجام شد.

✓ عوامل مرتبط با احساس امنیت

در گام اول ارتباط بین متغیر وابسته با متغیرهای مستقل تحقیق مورد بررسی قرار گرفت که نتایج در جدول ۵ درج شده است. نتایج تحقیق در خصوص محیط اجتماعی حاکی از آن است که متغیرهای برخورداری از پاسگاه پلیس، سرمایه اجتماعی، رضایت از همسایگان، رضایت از خانواده و رضایت از همکاران دارای ارتباط مثبت و معنی دار از نظر آماری می باشد.

در گروه «عامل فیزیکی» نتایج حاکی از آن است متغیرهای مجاورت با اتوبان یا جاده بین شهری، مجاورت با کارخانه‌ها، مجاورت با بناهای مخروبه، قرار گرفتن منزل در حاشیه روستا دارای ارتباط منفی و معنی دار از نظر آماری با احساس امنیت می‌باشند. در این گروه بین متغیر وابسته تحقیق و متغیرهای کیفیت روشنایی معابر، مجاورت با رودخانه و مجاورت با پرتگاه از نظر آماری ارتباط معنی داری مشاهده نشد.

در گروه عامل تجربه جرم، بین متغیر احساس امنیت و متغیر سابقه قتل در روستا ارتباط منفی مشاهده شد. به عبارت دیگر با افزایش سابقه قتل در روستا احساس امنیت روستاییان کاهش می‌یابد. در این گروه ارتباطی بین متغیر وابسته و متغیرهای سابقه بازداشت یا اعدام قاچاقچی در روستا و سابقه خودکشی در روستا مشاهده نشد.

جدول ۵: رابطه احساس امنیت با عوامل تبیین کننده آن

نام متغیر	مقیاس	نوع ضریب همبستگی	مقدار ضریب همبستگی	سطح معنی داری
محیط اجتماعی				
برخورداری از پاسگاه پلیس	اسمی	اتا	۰/۲۰۱	۰/۰۴۵
عملکرد پاسگاه	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۰۰۰	۰/۹۹۷
پایگاه بسیج	اسمی	اتا	۰/۰۴۸	۰/۶۳۸
سرمایه اجتماعی	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۲۵۴	۰/۰۱۱
رضایت از همسایگان	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۴۱۷	۰/۰۰۰
رضایت از وضعیت درآمد	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۰۸۱	۰/۴۲۳
رضایت از خانواده	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۲۵۵	۰/۰۱۰
رضایت از شغل	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۱۱۴	۰/۲۵۹
رضایت از محل کار و همکاران	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۲۳۴	۰/۰۱۹
محیط فیزیکی				
کیفیت روشنایی معابر	ترتیبی	اسپیرمن	۰/۰۴۲	۰/۶۷۹
مجاورت با اتوبان یا جاده بین شهری	نسبی	پیرسون	-۰/۲۸۹	۰/۰۰۴
مجاورت با کارخانه‌ها	نسبی	پیرسون	-۰/۲۴۰	۰/۰۱۶
مجاورت با بناهای مخروبه	نسبی	پیرسون	-۰/۲۷۱	۰/۰۳۹
مجاورت با رودخانه	نسبی	پیرسون	-۰/۰۳۰	۰/۷۶۵

۰/۱۵۹	-۰/۱۴۲	اسپیرمن	ترتیبی	مجاورت با پرتگاه
۰/۰۱۴	-۰/۲۴۵	اسپیرمن	ترتیبی	قرار گرفتن منزل در حاشیه روستا
تجربه جرم				
۰/۰۴۶	-۰/۲۰۰	اسپیرمن	ترتیبی	سابقه قتل در روستا
۰/۸۶۲	-۰/۰۱۸	اسپیرمن	ترتیبی	سابقه بازداشت یا اعدام قاچاقچی در روستا
۰/۸۶۱	۰/۰۱۸	اسپیرمن	ترتیبی	سابقه خودکشی در روستا
رسانه				
۰/۰۰۸	۰/۲۶۲	پیرسون	نسبی	میزان استفاده از رادیو در هفته
۰/۰۳۱	۰/۲۱۶	پیرسون	نسبی	مشاهده تلویزیون در هفته
۰/۱۶۶	-۰/۱۳۹	پیرسون	نسبی	میزان مطالعه روزنامه در هفته
خصوصیات فردی				
۰/۴۹۳	-۰/۰۶۹	پیرسون	نسبی	سن
۰/۰۱۵	-۰/۲۴۲	اتا	اسمی	جنسیت (زن)
۰/۳۳۱	-۰/۰۹۸	اتا	اسمی	بومی بودن
۰/۴۵۲	-۰/۰۷۶	اسپیرمن	ترتیبی	سطح تحصیلات

یکی از عواملی که بر اساس مطالعات می تواند بر احساس امنیت تاثیر گذار باشد، عامل رسانه است. نتایج تحقیق حاکی از آن است بین متغیرهای میزان استفاده از رادیو و تلویزیون در هفته و متغیر وابسته ارتباط مثبت و معنی داری مشاهده شد.

✓ عوامل موثر بر احساس امنیت

به منظور شناسایی عوامل و سهم هر یک در متغیر احساس امنیت، از تحلیل رگرسیون چند گانه به روش پیشرو^۱ استفاده شد. در این روش متغیرهایی که از معیارهای لازم جهت ورود به معادله رگرسیون برخوردارند، اولین گزینه جهت ورود به معادله می باشند. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می دهد متغیرهای «سرمایه اجتماعی»، «مجاورت با حاشیه روستا»، «جنسیت»، «روشنایی معابر»، «مجاورت با اتوبان ها و جاده ها» و «میزان استفاده از تلویزیون» مهمترین متغیرهای موثر بر متغیر وابسته می باشند و بر اساس ضریب تعدیل مدل، متغیرهای مستقل ۳۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کنند. بر اساس نتایج مندرج در جدول ۶ ضریب همبستگی چند گانه مدل برابر ۰/۵۹۷ و ضریب تعیین آن برابر ۰/۳۵۶ می باشد. همچنین ضرایب beta نشان می دهد متغیرهای سرمایه اجتماعی، مجاورت با حاشیه روستا و جنسیت مهمترین متغیرهای تاثیر گذار در بین متغیرهای شناسایی شده می باشند.

۱. Forward

براساس نتایج یاد شده، « سرمایه اجتماعی » بیشترین سهم را در تبیین متغیر وابسته نشان می‌دهد. در مطالعات مختلف، سرمایه اجتماعی به دلیل نقش اتحاد و اعتمادی که بین روستائیان ایجاد می‌کند، عامل موثری در احساس امنیت شناخته می‌شود. اعتماد به نقش سازمان‌های دولتی، نوع روابط بین روستائیان و توجه آنها برای حل مشکلاتشان از جمله امنیت، باعث احساس آرامش خیال و امنیت می‌شود.

مطالعات متعددی در خصوص نقش رویت‌پذیری محیطی و روشنایی آن در ایجاد آرامش خیال و کاهش ترس و نیز کاهش جرم وجود دارد و موکداً توسط مقامات انتظامی مورد تاکید قرار گرفته است. نتایج تحقیق نیز موید این موضوع می‌باشد و روستاهای دارای روشنایی مطلوب‌تر، دارای احساس امنیت بهتری نیز می‌باشند.

جدول ۶ نتایج مربوط به برآورد مدل عوامل موثر بر احساس امنیت

تلاسن	سطح معنی‌داری	t	ضریب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده		
			Beta	اشتباه انحراف معیار	B	
۰/۹۶۷	۰۰۰	۳,۷۹۱	۰/۳۲۲	۰/۱۰	۰/۰۴۰	سرمایه اجتماعی
۰/۹۳۷	۰۰۶	۲,۸۲۷-	-۰/۲۴۴	۰/۱۰۷	-۰/۳۰۲	مجاورت با حاشیه روستا
۰/۹۷۳	۰۰۷	۲,۷۴۳	۰/۲۳۳	۰/۱۰۵	۰/۲۸۷	جنسیت
۰/۹۵۷	۰۲۱	۲,۳۵۶	۰/۲۰۱	۰/۰۰۷	۰/۰۱۶	روشنایی معابر
۰/۹۳۲	۰۴۲	۲,۰۶۷-	-۰/۱۷۹	۰/۱۰۲	-۰/۲۱۲	مجاورت با اتوبان‌ها و جاده‌ها
۰/۹۵۱	۰۴۸	۲,۰۰۱	۰/۱۷۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	میزان استفاده از تلویزیون
	۰۰۰	۳,۶۹۸		۰/۲۴۱	۰/۸۹۰	ضریب ثابت

ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعدیل	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۰/۵۹۷	۰/۳۵۶	۰/۳۱۰	۰/۴۸۰۰۰	۱/۷۷۰

به اعتقاد کارشناسان رسانه‌ها به عنوان حاملان آرامش و امنیت می‌توانند جو روانی جامعه را تلطیف نمایند. نتایج مطالعات پوریان (۱۳۸۹) و زنگی آبادی و زنگنه (۱۳۸۸) نیز موید این امر می‌باشند. براساس نتایج تحقیق میزان مشاهده تلویزیون به طور میانگین در روستاهای مورد مطالعه ۱۸,۳ ساعت (تقریباً ۲,۶۱ ساعت در روز) است و نسبت به سایر رسانه‌ها از جمله رادیو (۳,۴ ساعت در هفته) و مطالعه روزنامه

و مجلات (۲،۱ ساعت در هفته) سهم بیشتری دارد و براساس مدل برآورد شده تاثیر مثبتی بر احساس امنیت روستاییان نیز دارد. با این حال تاثیر سایر رسانه ها بر متغیر وابسته معنی دار نشد و این نشان دهنده تاثیر این رسانه در سطح جامعه می باشد.

نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف شناسایی عوامل مرتبط و موثر بر احساس امنیت در روستاهای شهرستان زرنند انجام گرفت. نتایج نشان داد، بیشترین احساس امنیت مربوط به بعد جانی با مقدار ۲،۲۶ (در دامنه صفر تا ۴) و بعد از آن احساس امنیت ناموسی با میانگین ۱،۹۸، اقتصادی با میانگین ۱،۸، اجتماعی با میانگین ۱،۷۳ و مالی با میانگین ۱،۶۶ رتبه های بعدی قرار می گیرند. همچنین یکی دیگر از گزاره های تحقیق، بررسی عوامل مرتبط و موثر بر احساس امنیت روستاییان بود که برای این منظور از تحلیل های همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می دهد متغیرهای «سرمایه اجتماعی»، «مجاورت با حاشیه روستا»، «جنسیت»، «روشنایی معابر»، «مجاورت با اتوبان ها و جاده ها» و «میزان استفاده از تلویزیون» مهمترین متغیرهای موثر بر متغیر وابسته می باشند.

بررسی منابع و مطالعات سایر محققین نشان می دهد، یافته های این تحقیق تا حد زیادی منطبق بر یافته های سایر محققین می باشد. ضریب beta تحلیل رگرسیون متغیر سرمایه اجتماعی (۰/۳۲) حاکی از اهمیت این متغیر می باشد. اعتماد و تفاهم سازنده بین روستاییان و اعتماد آنها به مدیران محلی و دستگاه های اجرایی و تمایل آنها در حل مشکلات جامعه، سرمایه ارزشمند و بستر حاصلخیزی برای فعالیت های توسعه ای می باشد و تقویت این سرمایه نامحسوس می تواند در ایجاد امنیت عینی و نیز امنیت ذهنی تاثیرگذار باشد. این نتیجه نیز در مطالعات متعددی مورد تایید قرار گرفته است که از آن جمله می توان به مطالعه ساروخانی و هاشم نژاد (۱۳۹۰)؛ زنگی آبادی و زنگنه (۱۳۹۰)؛ شاه آبادی و ترکان (۱۳۹۰)، ملگرین (۲۰۰۱) اشاره کرد.

براساس نتایج رگرسیون ضریب beta متغیرهای «مجاورت با حاشیه روستا» (۰/۲۴-)، «روشنایی معابر» (۰/۲۰۱) و «مجاورت با اتوبان ها و جاده ها» (۰/۱۷۹-) نشان گر تاثیر مثبت عامل رویت پذیری و روشنایی و تاثیر منفی جایابی و مکان یابی نامناسب واحدهای مسکونی در احساس امنیت می باشد. این متغیرها در مجموع پوشش دهنده مفهوم طراحی کالبدی و محیطی و برنامه ریزی کاربری اراضی در سکونتگاه می باشند. این مفهوم یکی از نظریات مهم در عرصه مدیریت احساس امنیت در سطح سکونتگاه هاست و در تحقیقات متعددی مورد توجه قرار گرفته است که از آن جمله می توان به مطالعه لیتل و همکارانش (۲۰۰۵)، تاهون و همکاران

(۲۰۱۴)، عبدالله و همکاران (۲۰۱۳) و ریکاردو و همکاران (۲۰۱۳) اشاره کرد. بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون با ضریب ثابت (۰/۱۷۲) تلویزیون بر احساس امنیت روستاییان تاثیر مثبت می گذارد. موضوع رسانه و احساس امنیت از دو بعد قابل طرح است: نخست؛ تاثیر مستقیم و غیرمستقیم رسانه بر امنیت فردی و اجتماعی از طریق آموزش، اطلاع رسانی، بسیج رسانه‌ای و ساخت برنامه های سرگرم کننده با موضوع امنیت و سپس تاثیر سطح امنیت موجود و مطلوب جامعه بر کارکرد رسانه است. بدون شک رسانه‌ها با تحولاتی که در جنبه های مختلف از بعد فن آوری تجهیزاتی حجم و روش داشته‌اند به عنوان حاملان و منتقل کنندگان پیام می توانند در ساخت فرهنگ عمومی، باورها و افکار عمومی مؤثر باشند. نتایج مطالعات پوریان (۱۳۸۹) و زنگی آبادی و زنگنه (۱۳۸۸) و مک کلنگان (۲۰۰۲) نیز موید این امرند.

باعنایت به نتایج و یافته های ذکر شده، به منظور ارتقاء سطح احساس امنیت در روستاهای شهرستان مورد مطالعه موارد زیر پیشنهاد می شود:

- ◀ جلب مشارکت روستاییان در اداره امور توسط دهیاری و شورای اسلامی روستا
- ◀ شفافیت مدیران و مسئولان محلی (دهیاران، اعضاء شورای اسلامی، بخشداران و ...) در امور اجرایی خود و اجتناب از هر گونه اقدامی که اعتماد عمومی در بین روستاییان خدشه دار شود.
- ◀ پاسخگویی مناسب دهیاری و دستگاه های اجرایی فعال در نواحی روستایی
- ◀ اهتمام مدیریت محلی در برگزاری جشن ها و مراسمات مذهبی با همکاری و همفکری همه روستاییان
- ◀ در تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی اصول طراحی محیطی برای جلوگیری از جرم رعایت شود.
- ◀ حریم مناسب از کاربری های ناسازگار در برنامه ریزی های کالبدی مورد توجه قرار گیرد.
- ◀ در تهیه و بازنگری طرح های هادی، از احداث ساخت و ساز پراکنده در حواشی روستا اجتناب شود و کاربر های مسکونی جدید به صورت متمرکز طراحی شود.
- ◀ کیفیت برنامه های تلویزیون متناسب با سلیقه مخاطب غنی سازی شود.
- ◀ برنامه های این قبیل رسانه ها باید براساس رویکرد ایجاد و تقویت آرامش روانی در جامعه و پرهیز از حاشیه های غیر ضروری باشد.

منابع

- افتخاری، اصغر (۱۳۸۱)، ساختار و تاویل امنیت، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ۵، شماره اول بهار.
- آرون ریمون (۱۳۷۰)، مراحل اساسی اندیشه در جامعه شناسی، ترجمه باقر پرهام، نشر مرکز آموزش انقلاب اسلامی، تهران
- امانت، حمید (۱۳۹۰)، امنیت اجتماعی و ارائه الگوی سنجش آن، نشریه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۷.
- بوزان، باری (۱۳۸۷)، مردم، دولت‌ها و هراس؛ مترجم: پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸)، بررسی عوامل موثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تاکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرایم)، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال اول، شماره اول، صص: ۵۵-۳۱.
- تری، تریف (۱۹۹۹)، مطالعات امنیتی نوین، مترجمان علیرضا طیب، وحید بزرگی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، (۱۳۸۳).
- حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۴)، چارچوب روش شناختی برای بررسی احساس امنیت. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، چاپ اول، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- حسنونند، احسان، حسنونند، اسماعیل (۱۳۹۰)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی جوانان (مطالعه موردی شهرستان سلسه)، فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره چهارم، سال چهارم؛ صص ۸۰-۵۹.
- دورکیم، امیل (۱۳۸۱)، درباره تقسیم کار اجتماعی، ترجمه باقر پرهام [ویرایش دوم]، نشر مرکز، تهران.
- دلاور، علی، جهانتاب، محمد (۱۳۹۰)، تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت، فصلنامه مطالعات اجتماعی، سال چهارم، شماره ۴، صص ۹۵-۷۳.
- رجبی پور، محمود (۱۳۸۴)، درآمدی بر عوامل مؤثر بر احساس امنیت، کنکاشی بر جنبه‌های مختلف امنیت عمومی و پلیس، مجموعه مقالات ۲، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم انتظامی.
- ساروخانی، باقر و نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵)، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۲.
- عظیمی، مژگان (۱۳۸۴)، تحلیل مقایسه‌ای احساس امنیت اقتصادی-اجتماعی مردم مشهد و کشور. مجله فرهنگ خراسان.
- کارگر، بهمن و رحیم، سرور (۱۳۹۰)، شهر، حاشیه و امنیت اجتماعی، تهران:

- انتشارات سازمان جغرافیایی.
- کلمن، جیمز (۱۳۷۷)، بنیادهای نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
 - فوکو، میشل (۱۹۷۵-۱۹۷۶)، باید از جامعه دفاع کرد، ترجمه رضا نجف زاده، انتشارات رخ داد نو، (۱۳۹۱).
 - کرامتی، مهدی (۱۳۸۵)، بررسی میزان احساس امنیت در بین شهروندان کشور (پیمایش دوم)، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، سال دوم، شماره ۷ و ۶.
 - گیدنز، آتونی (۱۳۷۷)، پیامدهای مدرنیته، مترجم: محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز.
 - گروسی، سعیده؛ جلال میرزایی و احسان شاهرخی (۱۳۸۶)، «بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت، دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان جیرفت، دانش انتظامی، شماره ۳۴.
 - مرکز آمار ایران، ۱۳۹۱، نتایج سرشماری روستایی استان کرمان، مرکز آمار ایران
 - میری آشتیانی، الهام (۱۳۸۳)، بحران امنیت اجتماعی در ایران، ماهنامه برداشت اول، سال سوم، شماره ۲۲.
 - ماندل، رابرت (۱۳۷۹)، چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
 - نبوی، سید عبدالحسین، همکاران (۱۳۸۸)، بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره پیاپی ۴۰، شماره چهارم، صص ۷۳-۹۶.
 - نوید نیا، منیژه (۱۳۸۸)، چشم انداز پلیس؛ امنیت و سرمایه اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی سال دوازدهم شماره دوم تابستان.
 - نوروژی، فیض الله؛ فولادی، سپهر (۱۳۸۷)، عنوان بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹۱۵ شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، جامعه شناسی کاربردی.
- Aldrin Abdullah, Massoomeh Hedayati Marzbali, and Mohammad Javad Maghsoodi Tilaki, 2013, predicting the influence of CPTED on perceived neighbourhood cohesion: Considering differences across age, Journal of Environmental Psychology, Vol 36, PP 54- 64.
 - Abdullahb, Aldrin, Mohd Najib Mohd Sallehb & Siti Rasidah Md Sakipa, (2012) Fear of Crime in Gated and Non-gated Residential Areas, Procedia Social and Behavioral Sciences 35, pp 63 – 69

- Alkimim, Akenya, Keith C. Clarke b, Fábio S. Oliveira, (2013) Fear, crime, and space: The case of Viçosa, Brazil, *Applied Geography* 42,124- 132
- Carmona, M, (2003) Heath, Tim.: Oc, Taner: Tiesdell, Steve. Public places, *Urban Space*, oxford, Architectural press.
- Doenges, G, (2000) An Exploration of sense of community and fear of crime in gated communities. *Environment and Behavior*, vol. 32 no. 5, pp: 597- 611
- Farrall, Stephen, Emily Gray and Jonathan Jackson (2007). *Theorizing the Fear of Crime: The Cultural and Social Significance of Insecurities about Crime*, Institute of Law, Politics and Justice, Keele University
- Ferguson, Kristin M. and Charles H. Mindel (2011). Modeling Fear of Crime in Dallas Neighborhoods:A Test of Social Capital Theory. *Journal of CRIME & DELINQUENCY*, Vol. 49 No. X, (1- 12).
- Ferraro, K.F, & La Grange, R.L (1987). The Measurement of Fear of crime, *Sociological Inquiry*, 57(1), 70- 101.
- Ferraro, K.F., and La Grange, R.L, (1977) The measurement of Fear of crime, *Sociological Inquiry*,57(1), 70- 101.
- Gabriel, U, & Greve, W, (2003) The Psychology of Fear of Crime: conceptual and Methodological Perspectives, *British Journal of Criminology*, 43(3), 600- 614.
- Gunter Brauch, Hans and othe, (2005) Director UNU-EHS, Source studies of the university; Research, Counsel, Education, Publication Series of UNU-EHS, No.1.
- Hale, C (1996). fear of Crime: A Review of the Literature, *International Review of Victimology*, 4, 79- 150.
- Hinkle, Joshua C, (2014) Emotional Fear of Crime vs. Perceived Safety and Risk: Implications for Measuring “Fear” and Testing the Broken Windows Thesis, *Am J Crim Just*, DOI 10.1007/s12103-014-9243-9.
- Karakus, Onder; Edmund F. McGarrell, Oguzhan Basibuyuk, (2010) Fear of crime among citizens of Turkey, *Journal of Criminal Justice*

38, pp: 174–184

- Lindstrom, Peter, (2013) More Police – Less Crime? The Relationship between Police Levels and Residential Burglary in Sweden. The Police Journal, Vol. 86, No. 4, pp. 321- 339
- Little, Jo, Ruth Panelli, Anna Kraack, (2005) Women’s fear of crime: A rural perspective, Journal of Rural Studies 21, pp: 151- 163
- McCleneghan, J Sean, 2002, Reality violence’ on TV news: it began with Vietnam, The Social Science Journal, Volume 39, Issue 4, 2002, Pages 593- 598
- Martin Killias and Christian, (2000) Different Measures of Vulnerability in their Relation to Different Dimensions of Fear of Crime. British Journal of criminology. Vole, 40, PP: 437- 450.
- Okunola, O. O. (2010). Public housing and the residents’ perception of safety in FESTAC housing, estate, Lagos State. An unpublished M.Phil thesis submitted to the Department of Architecture, Obafemi Awolowo University, Ile-Ife, Nigeria.
- O’Neill, P. E ,(2006) “The European Union and Migration: Security versus Identity?” Defence Studies, Vol. 6, No. 3 , pp. 322–350.
- Pearson, Amber L. and Gregory D. Breetzke, (2013) The Association Between the Fear of Crime, and Mental and Physical Wellbeing in New Zealand, DOI 10.1007/s11205-013-0489-2
- Sham. Rohana, Omar, Amat,(2013), Hot Spot Urban Crime Area for Woman Travellers, Procedia Social and Behavioral Sciences 68 , 417 – 426.
- Ricardo, João; Laudo Faria; M. Ogura and Adolfo Sachsida, 2013, Crime in a planned city: The case of Brasília, Journal of Cities, Vol 32, PP 80- 87
- Scheider, M. C, Rowell, T, & Bezdikian, V, (2003) The impact of citizen perceptions of community policing on fear of crime: Findings from twelve cities. Police Quarterly, 6,(4), pp: 363- 386.
- Sham, Rohana, Norhayati Omar, Dia Widyawati Amat, (2012) Hot Spot Urban Crime Area for Woman Travellers, Procedia Social and

Behavioral Sciences 68. Pp, 234- 248.

- Stanko, Elizabet, (1992) The Case of Fearful Woman: Gender, personal Safety and Fear of Crime, Woman and criminal Justice, 4.
- Taehoon Ha, Gyeong-Seok Oh, Hyeon-Ho Park, 2014, Comparative analysis of Defensible Space in CPTED housing and non-CPTED housing, International Journal of Law, Crime and Justice, Available online 26 December (<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1756061614000834>)
- Whitworth, A. (2012). Sustaining evidence-based policing in an era of cuts: Estimating fear of crime at small area level in England. Crime Prevention and Community Safety, 14(1), 48- 68.
- Wilson-Doenges,G, (2000) An Exploration of sense of community and fear of crime in gated communities. Environment and Behavior, vol. 32 no. 5, pp: 597 -611